

ingediend op **1623** (2022-2023) – Nr. 2
6 juni 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Brussel
en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn
uitgebracht door Els Sterckx

over het voorstel van resolutie

van Meyrem Almaci, Mieke Schauvliege en Ludwig Vandenhove

tot instelling van een verbod
op het doden van eendagskuikens

Documenten in het dossier:
1623 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: BRU

**Vlaams
Parlement**

Samenstelling van de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Els Ampe.

Vaste leden:

Allessia Claes, Inez De Coninck, Sofie Joosen, Annabel Tavernier, Karl Vanlouwe;

Jan Laeremans, Klaas Sloomans, Els Sterckx;

Bart Dochy, Peter Van Rompuy;

Els Ampe, Gwenny De Vroe;

Stijn Bex, An Moerenhout;

Katia Segers.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Veerle Geerinckx, Axel Ronse, Nadia Sminate, Jeroen Tiebout;

Filip Brusselmans, Carmen Ryheul, Suzy Wouters;

Karin Brouwers, Katrien Partyka;

Stephanie D'Hose, Maurits Vande Reyde;

Meyrem Almaci, Chris Steenwegen;

Ludwig Vandenhove.

INHOUD

1. Toelichting door Meyrem Almaci, eerste indiener	4
2. Toelichting door Ludwig Vandenhove, indiener	5
3. Bespreking	5
3.1. Alessia Claes	5
3.2. Meyrem Almaci	6
3.3. Els Sterckx	6
3.4. Ludwig Vandenhove	7
3.5. Tinne Rombouts	7
3.6. Meyrem Almaci	7
3.7. Philippe Muyters	8
3.8. Els Ampe	8
4. Stemming	8

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn behandelde het voorstel van resolutie van Meyrem Almaci, Mieke Schauvliege en Ludwig Vandenhove tot instelling van een verbod op het doden van eendagskuikens op 29 maart 2023.

1. Toelichting door Meyrem Almaci, eerste indiener

In dit dossier kan Vlaanderen, los van Europa, nu al beslissen omdat het over het eigen grondgebied gaat. Een aantal landen, namelijk Frankrijk en Duitsland, hebben een verbod ingevoerd op het doden van mannelijke eendagskuikens. Bij het uitkomen uit het ei worden de kuikens gesorteerd. De mannelijke kuikens zijn niet geschikt om later eieren te leggen, brengen te weinig op, zijn overbodig en worden na hun uitkomst meteen gedood. Vroeger werden ze verhakseld, nu worden ze vergast. In 2021 werden er in Vlaanderen bijna 24 miljoen mannelijke kuikens onmiddellijk gedood, dus meer dan 65.000 per dag. Dat aantal is sedertdien exponentieel gestegen. De mannelijke kuikens worden gebruikt voor petfood. Ondertussen is er al lang eensgezindheid over dat die praktijk ethisch niet te verdedigen is. In 2019 oordeelde de rechtbank van Leipzig al dat het doden van een dier, louter om het gebrek van economisch nut, niet legitiem is. In de Europese Unie gaat het elk jaar om 330 miljoen kuikens die vergast of zelfs vermalen (verhakseld, versnipperd) worden.

Veel van dat leed kan vermeden worden. Al sinds 2013 bestaan er alternatieve technieken om al van in het ei het geslacht van het kuiken te bepalen: de zogenaamde in-ovogeslachtsbepaling of 'in-ovo sexing'. Het gaat om analysetechnieken die al heel vroeg bij de bevruchting kunnen zien of het gaat om een mannelijk of een vrouwelijk embryo. Zo kan men beoordelen welk ei men wil behouden en welk ei niet. Idealiter gebeurt de geslachtsbepaling zo vroeg mogelijk. Onderzoek toont aan dat het embryo tot aan de zevende dag geen pijn voelt. Na de veertiende dag zou het embryo wel pijn kunnen ondervinden. Over dat laatste bestaat wat discussie.

Naargelang van de gebruikte techniek kan dat vroeger of later. Bij de niet-invasieve optische techniek AAT (Agri Advanced Technologies) wordt op de dertiende dag gekeken naar de kleur van de veertjes van een kuiken. Witte veertjes wijzen op een mannelijk kuiken, bruine veertjes op een vrouwelijk kuiken. Het nadeel van die techniek is dat ze net te laat het geslacht kan bepalen en alleen kan worden uitgevoerd op bruine eieren. Bij de geslachtsbepalingstechniek van Seleggt en Plantegg wordt er met behulp van een laser een klein gaatje in de eierschaal gemaakt en bij die van In Ovo wordt het gaatje met een naald gemaakt. Vervolgens wordt het geslacht bepaald. Verder onderzoek wordt op vraag van de minister uitgevoerd door de afdeling MeBioS van de KU Leuven om nog vroeger het geslacht te kunnen bepalen. Meyrem Almaci juicht dat toe.

Wegens het ethische aspect en het bestaan van selectietechnieken die voor uitkomst uit het ei al het geslacht bepalen hebben een aantal landen besloten om het doden van eendagshaantjes te verbieden. Het gaat niet om de kleinste landen: Duitsland en Frankrijk, allebei landen met een grote pluimvee-industrie. Ook in Italië, Oostenrijk en andere landen wordt massaal ingezet op alternatieve screening. In Duitsland is het verboden sinds 1 januari 2022, in Frankrijk sedert 1 januari 2023. Beide landen hebben samen de Europese Commissie aangeschreven en met andere gelijkgezinde landen gevraagd een dergelijk verbod te overwegen voor heel Europa bij de herziening van de wetgeving op dierenwelzijn. Anders krijgt men concurrentienadelen. Stella Kyriakides, de commissaris die met het dossier belast is, verklaarde dat "het ruimen van grote aantallen eendagskuikens uiteraard een ethisch probleem is". Er bestaat een breed draagvlak in de hele EU voor een verbod op het doden van kuikens. Dat bleek uit resultaten van de raadpleging die de Europese Commissie daarover heeft gehouden: 94 procent van de bijna zestigduizend respondenten was voorstander van een verbod op die praktijk.

Minister Ben Weyts laat in zijn beleidsnota en in deze commissie nooit na te benadrukken dat hij koploper wil zijn op het vlak van dierenrechten. Op dit moment loopt Vlaanderen echter achter op dat vlak. Als twee grotere landen met een grotere omzet een dergelijk verbod ingevoerd hebben is er voor Vlaanderen geen reden om daarmee te wachten. Verder onderzoek is nodig, want hoe eerder het geslacht bepaald kan worden, hoe beter. Maar het is niet zo dat er momenteel geen performante onderzoekstechnieken voorhanden zijn.

Gezien het feit dat het cijfer jaar na jaar blijft groeien is volgens de indieners het moment gekomen dat Vlaanderen doet wat andere landen hebben gedaan, namelijk kiezen voor een dierwaardig leven, niet alleen voor de vrouwelijke kuikens maar ook voor de mannelijke. Dat is perfect mogelijk. Meyrem Almaci stelt vast dat ook de retailers, bijvoorbeeld Lidl in Nederland, steeds meer rekening houden met dat aspect bij hun strategie. Ze concludeert dat nu het perfecte momentum is. Eigenlijk loopt Vlaanderen al achterop, maar het kan nog toetreden tot de kopgroep. Het is ethisch niet meer verdedigbaar om het verbod op het doden van eendagskuikens nog uit te stellen en het komt bovendien tegemoet aan een vraag vanuit de bevolking.

2. Toelichting door Ludwig Vandenhove, indiener

Voor *Ludwig Vandenhove* zijn er twee doorslaggevende argumenten voor een verbod op het doden van eendagskuikens. Het eerste argument zijn de cijfers die de vorige spreker vermeld heeft. Een samenleving die zichzelf respecteert en al veel heeft gerealiseerd op het vlak van dierenwelzijn kan die aantallen niet meer aanvaarden. Daar moet iets aan gedaan worden.

Ten tweede zijn de concrete vragen in het voorstel van resolutie niet tegengesteld aan hetgeen zoveel andere landen al doen. Ze passen perfect in de strategie die Vlaanderen wil voeren in het kader van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, namelijk mee het voorbeeld geven. Daarom hoopt hij samen met de indieners van Groen dat het voorstel van resolutie wordt goedgekeurd.

3. Bespreking

3.1. Allessia Claes

Het sexen in ovo van kuikens is een genuanceerd verhaal waarover de commissieleden al eerder discussieerden, aldus *Allessia Claes*. Over dit onderwerp is er ook contact met andere Europese landen in de Vughtgroep, waarbij er uitwisseling van nieuwe technieken en wetgevende initiatieven plaatsvindt.

Minister Ben Weyts gaf in eerdere commissiezittingen aan dat hij een mogelijk verbod op het doden van eendagskuikens op de agenda van de EU-Landbouwrappeet heeft. Voor de N-VA-fractie is het logisch dat dergelijke maatregelen op EU-niveau beslist moeten worden. Anders ontstaat een ongelijk speelveld en zullen bepaalde praktijken gewoon worden geëxporteerd naar andere lidstaten. De maatregelen zouden hun effect totaal missen en zelfs nog meer leed veroorzaken door een transport van eendagskuikens naar de landen waar het verbod niet geldt.

Volgens Allessia Claes kan iedereen het eens zijn met initiatieven voor in-ovogeslachtsbepaling om zo leed te vermijden, maar men moet ook de realiteit onder ogen durven zien. Er moet aan enkele voorwaarden worden voldaan om in de economische wetmatigheden en de werking van de landbouwsector zelf te passen.

De doorvoersnelheid moet op punt staan. Er moet zo snel en zo vroeg mogelijk na de incubatie van het ei gereageerd worden. Tussen dag 7 en dag 14 wordt de pijnperceptie ontwikkeld. Het lijkt het lid dan ook essentieel om pijn zo veel mogelijk te vermijden en zo vroeg mogelijk in te grijpen. Ook de accuraatheid en kosten-efficiëntie mogen niet vergeten worden.

Tot slot moeten ook de mogelijkheden van de alternatieve technieken bekeken worden. Daarbij is er vooral nood aan technieken om het geslacht te bepalen en een overzicht te hebben op pijnperceptie van kippenembryo's. Minister Ben Weyts kondigde eerder al aan dat hij een studie van de KU Leuven daarover zou ondersteunen. De N-VA-fractie vindt het opportuener om de laatste stand van zaken te verkrijgen via hoorzittingen.

3.2. Meyrem Almaci

Meyrem Almaci is er als democraat en als volksvertegenwoordiger absoluut voorstander van om zich zoveel mogelijk te laten informeren. Op zich staat ze positief ten aanzien van hoorzittingen, maar in dit geval ziet ze het voordeel niet. Het gaat over 15 miljoen kuikens in 2015, 23,6 miljoen in 2021 of 65.000 kuikens per dag. Frankrijk en Duitsland hebben het doden van eendagskuikens verboden. In zijn antwoord van 7 december 2022 heeft minister Ben Weyts aangegeven dat er verder onderzoek wordt gevoerd (zie *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2022-23, nr. 670). Op dit moment is er enorm veel dierenleed omdat de beschikbare screeningstechnieken niet worden toegepast. Het grootste concurrentienadeel is voor Frankrijk en Duitsland die een brief aan de Europese Unie hebben geschreven. Een aantal landen hebben zich daarbij aangesloten maar Vlaanderen niet.

Ofwel is Vlaanderen koploper en tekent de minister op zijn minst mee die brief, hetgeen niet gebeurd is. De minister heeft daar tijdens de vraag om uitleg van 7 december 2022 niet op geantwoord, waaruit ze concludeert dat hij dat niet zou doen. Telkens als hier een cruciaal debat wordt gevoerd waar commerciële belangen in meespelen, is er uitstelgedrag. Eenvoudiger dan dit voorstel van resolutie wordt het niet, aldus Meyrem Almaci. 96% van de bevraagde respondenten in Europa zegt dat met deze praktijk gestopt moet worden. Grote landen zijn gestopt met die praktijk. De verschuiving van die praktijken is volop bezig, in de richting van Vlaanderen. Vlaanderen werkt eigenlijk mee aan de negatieve argumenten in dit debat, omdat het zelf niet de moed heeft om zich aan te sluiten. De vraag naar hoorzittingen voelt aan als een vraag om nog wat maanden tijd te kopen. De minister kan op zijn minst het pleidooi van Duitsland en Frankrijk mee ondertekenen. Aan wiens kant zal Vlaanderen zich anders scharen bij het Belgische EU-voorzitterschap? De bestaande technieken zijn absoluut aanvaardbaar qua doorlooptijd. De kostprijs is minimaal. Alle randvoorwaarden zijn ingevuld om de technieken toe te passen. Hoe lang zal men nog wachten? Alle input is voorhanden. De beslissing uitstellen staat haaks op de bewering dat Vlaanderen koploper wil zijn.

3.3. Els Sterckx

Els Sterckx steunt de vorige spreker in haar pleidooi om nu werk te maken van het voorstel van resolutie. Nu worden ongeveer 24 miljoen mannelijke kuikens per jaar gedood na de geboorte. Nochtans bestaan er technieken om deze slachting te vermijden. Daar moet voor 100 procent op ingezet worden. De minister beweert inderdaad altijd dat Vlaanderen voortrekker is op het vlak van dierenwelzijn, maar het blijft vaak bij loze woorden. In andere landen gebeurt er veel meer voor dierenwelzijn dan hier. De minister verstoopt zich ook altijd achter het komende Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie waar hij allerlei zaken zal realiseren. Maar het gaat over een Belgisch voorzitterschap, geen Vlaams voorzitterschap. Bovendien gaat het maar over een periode van zes maanden. In die tijdspanne kan men maar weinig realiseren. Het is ijdele hoop dat er iets op Europees vlak zal gebeuren, denkt het lid. De Vlaams Belangfractie zal het voorstel van resolutie steunen.

3.4. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove stelt telkens vast dat, ondanks alle realisaties op het vlak van dierenwelzijn in Vlaanderen, er altijd vertraagd wordt als de private sector er mee te maken heeft. Het ligt er vingerdik op. De landbouwsector doet veel inspanningen op het vlak van dierenwelzijn, maar als er bepaalde zaken voor dierenwelzijn moeten worden opgelegd, dan komt de tegenstelling landbouw-dierenwelzijn sterk naar voren.

De redenering dat de kuikens naar andere landen getransporteerd zullen worden vindt het lid een vals argument. Men moet met zichzelf beginnen als men voortrekker wil zijn.

Als men veel wil realiseren tijdens de zes maanden van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie, dan heeft men er alle voordeel bij om voorstellen zoals deze goed te keuren. Dit voorstel bevat geen tegenstrijdigheden met hetgeen nu al elders in Europa gebeurt.

De verwijzingen naar Landbouw sterken het lid telkens in zijn pleidooi om ook op Europees vlak een afzonderlijke commissaris voor Dierenwelzijn aan te stellen zodat beide belangen uit elkaar getrokken worden. Zelfs in Vlaanderen waar de twee bevoegdheden uit elkaar gehaald zijn, stelt het lid vast dat er toch telkens naar de landbouwsector wordt gekeken als een maatregel voor dierenwelzijn ook maar enigszins een commercieel nadeel zou kunnen teweegbrengen.

3.5. Tinne Rombouts

Volgens *Tinne Rombouts* wil iedereen dierenwelzijn zo hoog mogelijk in het vaandel dragen. Op het terrein is daar ook de wil toe, maar men moet ook de realiteit onder ogen zien: welke stappen kunnen er vandaag gezet worden? Een aantal landen proberen er op een andere manier mee om te gaan. Het is echter belangrijk dat de sector niet ten onder gaat. Men moet berekend onderzoeken hoe men vooruitgang kan boeken. Er moet nog meer ingezet worden op onderzoek en de implementeerbaarheid. De foutenmarges moeten nog dalen zodat de nodige resultaten geboekt kunnen worden. Anders krijgt men verschuivingen en achterpoorten. Dat is evenmin een stap vooruit.

Als de politici een doel voor ogen hebben, moeten ze rekening houden met degenen die het op het terrein moeten uitvoeren of de gevolgen ervan zullen dragen. Er moet met hen overleg gepleegd worden en nagegaan worden hoe een en ander gerealiseerd kan worden. Als er gesproken wordt over subsidies voor de dierenasielen is het vanzelfsprekend dat men ook met de dierenasielen aan tafel gaat zitten. Dat is de basis voor goed beleid.

De cd&v-fractie kan niet akkoord gaan met de formuleringen in het voorstel van resolutie. Ze wil maximaal inzetten op onderzoek en overleg om alle gegevens in beeld te krijgen om daarna stappen voorwaarts te zetten. Ze wil graag de sector ondersteuning bieden op dat vlak. Iedereen is vragende partij om dit probleem op te lossen met de 'in-ovo sexing'-technieken.

3.6. Meyrem Almaci

Meyrem Almaci herhaalt dat er technieken zoals Seleggt bestaan met 98% betrouwbaarheid. Dat streefcijfer stelt de minister zelf voorop als randomeffect. Retailbedrijven en supermarkten hebben zelf beslist, uiteraard vanuit marketingoverwegingen en voor hun eigen charter, om geen eieren meer aan te bieden als de productie gepaard gaat met het doden van mannelijke kuikens. Meyrem Almaci heeft verwezen naar het voorbeeld van Nederland. In Duitsland is er als het ware een run geweest

op eieren waar geen kuikendoding aan te pas kwam. Het is een ethische bezorgdheid bij 96% van de consumenten. De Seleggt-techniek kan drieduizend eieren per uur verwerken. De meerkost bedraagt 0,01 euro.

Er komt een moment in het debat dat alle tegenargumenten dienen ter vertraging; ze wegen niet meer op tegen de voordelen van het stoppen met doden van eendagskuikens. Het dossier is glashelder. Meyrem Almaci is enorm teleurgesteld dat de meerderheid van de leden zelfs niet te vinden is voor het mee ondertekenen van de brief van Frankrijk en Duitsland. Dit voorstel van resolutie hoeft daarvoor zelfs niet te worden goedgekeurd. Elke dag dat men wacht om te stoppen met het doden van eendagskuikens, stijgt dat aantal dat nu al massaal groot is. Op een bepaald moment moet men beslissen of ethiek doorslaggevend is.

Ze verzet zich niet tegen hoorzittingen maar men zal op het einde dezelfde beslissing moeten nemen. Ze vreest dat hoorzittingen gewoon dienen om opnieuw tijd te winnen. Er is niets aan dit dossier dat niet duidelijk is zonder de hoorzittingen.

Wel is duidelijk dat bij gebrek aan beslissing in Vlaanderen er nu al een perverse verschuiving aan de gang is naar onder meer Vlaanderen. Ze vraagt om toch in afwachting van eventuele hoorzittingen te bekijken of Vlaanderen al niet de brief van Frankrijk en Duitsland kan ondersteunen. Als Vlaanderen dit wil aankaarten tijdens het Belgische voorzitterschap en als het concurrentienadeel wil voorkomen – op dit moment concurrentienadeel voor Frankrijk en Duitsland – dan is de minister gesterkt als Vlaanderen al de brief mee heeft ondertekend. Zoniet staat het dossier er nog hopelozener voor dan hier al het geval is.

3.7. Philippe Muyters

De meerderheid heeft hoorzittingen voorgesteld. Meyrem Almaci meent dat hoorzittingen niets zullen bijbrengen en dat er nu beslist moet worden. Nu verandert ze ineens van mening, zegt *Philippe Muyters*. Wat hem betreft mag het voorstel van resolutie nu direct ter stemming voorgelegd worden, als de hoorzittingen toch niets zullen bijbrengen. Over een voorstel van resolutie wordt in zijn geheel gestemd en niet over een onderdeel.

3.8. Els Ampe

Els Ampe sluit zich daarbij aan.

4. Stemming

Het voorstel van resolutie tot instelling van een verbod op het doden van eendagskuikens werd met 7 stemmen tegen 5 verworpen.

Els AMPE,
voorzitter

Els STERCKX,
verslaggever